
Sažetak

Vukovarsko-srijemska županije predstavlja relativno dobro omeđenu prostornu sastavnicu Istočno-hrvatske ravnice koju obilježava reljefna, klimatsko-ekološka i historijsko-geografska homogenost. Na temelju karakteristika prostorno-geografske strukture razvidno je da je prirodna osnova (geografski položaj, reljef, klima, vode, šume, tla) ove županije veoma snažno utjecala na promjene smjera i dinamike demografskih kretanja. Složeni povijesni, politički, vjerski, kulturni i gospodarski odnosi u međudodnosu s povoljnim prirodnim uvjetima za naseljavanje rezultirali su specifičnim i dinamičnim kretanjem i razvojem stanovništva Vukovarsko-srijemske županije.

Od sredine 19. stoljeća do početka 1970-ih godina ovu županiju su karakterizirale relativno visoke stope demografskog rasta kao posljedica čestih i brojnih useljeničkih struja. Između 1971. i 1991. godine populacijska dinamika sve više slabi tako da stope demografskog rasta stagniraju. Rezultat je to pogoršanja osnovnih odrednica i sastavnica razvoja stanovništva, prije svega prirodnoga kretanja i vitalnih demografskih struktura, kao i jačanja emigracije. Između 1991. i 2001. godine broj stanovnika u županiji je smanjen. Ukupna depopulacija je izravna posljedica naslijeđenih destabilizacijskih činitelja razvoja stanovništva iz prethodnih razdoblja, ali i srbijanske oružane agresije, tj. relativno visokih demografskih ratnih gubitaka, napose u domeni ratnoga mortaliteta i prisilnih migracija.

Dominantan proces u razvoju dobno-spolne strukture stanovništva je demografsko starenje koje je determinirano sve nižim natalitetom te iseljavanjem mladog, reproduktivski najvitalnijeg stanovništva. U tom kontekstu treba promatrati i oblikovanje sve nepovoljnijeg demografskog okvira za formiranje fertilnih i radno-aktivnih kontingenata stanovništva koji se u Vukovarsko-srijemskoj županiji zapažaju već tridesetak godina.

Jedan od najvećih problema u stabilnom društveno-gospodarskom razvoju ove županije leži u sve izrazitijoj

prostornoj populacijskoj polarizaciji, naročito između gradskih i seoskih naselja. Danas je u sve tri gradska naselja Vukovarsko-srijemske županije koncentrirano gotovo 40% njezinoga ukupnog stanovništva.

Demografska i društveno-gospodarska revitalizacija Vukovarsko-srijemske županije mora počivati na usporavanju daljnje populacijske polarizacije, aktivnom pristupu rješavanju naraslih problema i uklanjanju ograničavajućih čimbenika prirodnom, stabilnom i uravnoteženom razvoju stanovništva ove županije.